

למד שקום

י-ם	ת"א	חיפה ב"ש	י-ם
4:07	4:25	4:28	כניסה:
5:21	5:22	5:23	יציאה:
5:58			ר"ת:

מיסודו של המלובן ראש המקובלים הגאון הצדיק רבינו מרדכי שרעבי זיע"א

דבר ה'

טאקת השיעור באת מו"ק ע"ה
המקובל רבי מניו שמואל ט"ש"א

מי הוא השדכן?

כל, כשדבוקים עלי שני כינויים, עזיבת שידוך וגרוש. ברוב יגוני פניתי לדור ב"הקדש" שם ישבתי גם בכיתי. לימים ניגש אלי יהודי אחד ושאלני לסיבת בכיי המר. גיליתי בפניו את כל מסכת חיי ואת המום שמצאו בגופי. נענה היהודי ואמר לי, הנה מכיר אני נערה אשר גם לה יש מום הדומה לשלך, אולי תשתדכו ביניכם. במצבי זה כיון שלא יכולתי להיות "בררן" לקחתיה לאשה ללא בירורים מעמיקים עליה ועל משפחתה, ודי היה לי לדעת שהיא אשה יראת ה'. לאחר החופה משכנסתי לחדר הייחוד, סיפרה לי הכלה שגם היא לא נולדה עם מום זה, והוא נתגלה אצלה רק לאחרונה, היות ונתארסה לפני כמה שנים עם עילוי גדול, ונתבטל השידוך רק מפני חוסר ממון. ומרוב צער ויגון נולד אצלה המום. ותוך כדי דין ודברים הבנתי שזו "כלתי", היא היא ארוסתי הראשונה משכבר הימים, וכל סיבלה בקבלת המום היה אך ורק בכדי שיסכימו הכל שננשא שנינו. עתה אמור נא לי רבי, האם לאחר שהיא סובלת בגיני עד עצם היום הזה, האין זה מן החיוב שאכבדנה בכל לבי נפשי ומאודי.

סיים הגר"א ואמר, כדאי היה לסבול את כל נדודי הדרכים, בכדי לשמוע מעשה זה המלמד לאנוש בינה, עד כמה מנהיג הקדוש ברוך הוא את עולמו בהשגחה פרטית על כל נברא ונברא, בכל פרטיו ועניניו, ואי אפשר לו לאדם להתחכם נגד גזירת הבורא יתברך, כמו אלו שעזבו את השידוך, ולבסוף נישאו זה לזה. ועוד להיפך המתחכם נגד רצון הבורא, מסוכן הוא לקבל מום, כדי להעמידו על מקומו הראוי לו.

מה' אשה לאיש בלא הסתר פנים

וכך אמר מורנו ורבינו החזון איש זי"ע (הובא במעשה איש ח"א עמ' ר"ב), שאף שהקדוש ברוך הוא הוא מנהל עולמו, מכל מקום פעמים שדרכי ההשגחה "מכוסים ונסתרים", שכך עלתה במחשבה לפניו להסתיר פניו, עד שיש מקום לטעות כאילו חס ושלום יש לאל ידו של האדם לעשות כרצונו. אמנם "מקום הניחו לנו מן השמים" בעסקי השידוכים... להראותנו בגלוי לעין כל השגחתו הפרטית... כיצד הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו, מוליך ומביא את בריותיו הנה והנה, מקרב ומרחק אנשים, מצרף מקרים שונים וכל זה עבור 'שידוך אחד' שיגמר בכי טוב, והכל יודוך והכל ישבחוך, כי מה' אשה לאיש בלא הסתר פנים כלל.

ולכן אף שיש לכל בחור ולכל הורה לעשות את מיטב ההשתדלות עבור בנו או ביתו, מ"מ ידע שסגירת השידוך אינה תלויה במעשה ההשתדלות שלו אלא היא נקבעת ונגזרת מהשמים, ולא ימהר ג"כ להוריד את השידוך על פרטים שאינם מהותיים, כי "א"א לידע איזה שידוך נקבע מהשמים. שבת שלום.

מסוגל לשאת ולסבול את החרפות והגידופים שעברו על משפחתם.

לאחר זמן, הוצרך הרש"ש לעיין באותה גמרא ומצא בה את שטרות הכסף... מיד נזכר בכל המאורע, כיצד פרע הלוה את חובו, ואכן הוא צודק בטענתו "פרעתי". נבהל הרש"ש עד מאוד על שגרם לו צער גדול ונורא. תיכף ומיד הלך אליו לפייסו ולבקש מחילתו. אך הלוה טען כנגדו, שאין בידו לתקן את המעוות, שהלא יצא עליו שם רע שהוא גנב ואף בנו הוצרך לגלות ממקומו. ולא עוד, אלא שכל בני העיר יאמרו שהרב מפייסני רק לגודל טוב לבו ולא יאמינו שבאמת נמצאו המעות. אמר לו הרש"ש שלח להביא את בנך ואקחהו לחתן לבתי, ובכך יודע בבירור, כי אכן אתה צדקת ואני טעיתי. וכך היה! הרש"ש לקח לו לחתן את 'בנו' של הלווה, ונחה ושקטה הארץ. מה נפלאות תמים דעים לגרום לרש"ש לשכוח מהפירעון, ולגלגל את כל המעשה, כדי שישתדך רב העיר עם סנדלר העיר, כי זה השידוך המיועד לו מן שמיא.

א"א להתחכם נגד גזירת הבורא

וכן סיפר הגר"א מווילנא, שבאחת ממסעות הגלות שערך, התאכסן בבית בעל הבית אחד, אשר ארחו בכבוד גדול, והיה בעל הבית מכבד את ביתו זו אשתו באופן מופלא מאד. בהגיע זמנו של הגר"א להמשיך במסעו, נפרד לשלום מבעל האכסניא, ואז אמר לו הגר"א, החסד שלך עם האורחים פלאי הוא, אך יותר מכך התפעלתי מהנהגתך עם בני ביתך. אמר היהודי, אין לרבי להתפעל כל כך, כי כל זה הוא רק משום מעשה שהיה.

וזה דבר המעשה, בימי עלומי הייתי עילוי גדול מאד ושמי הטוב הלך לפני למרחקים. וכבר בהכנסי לעול תורה ומצוות נלקחתי לחתן לבת אחד מעשירי עיירה פלונית, חותני התחייב על נדן (נדוניא) גדול מאד, ומחמת היותי כה צעיר לימים, נקבע זמן הנישואין לכשאהיה בן עשרים, והוסכם עם חותני שלא ישלם כעת את כל הנדן, אלא בשבע השנים הבאות ישלם עבורי חברותא מיוחדת, כדי שעל ידו אוכל להוסיף ולהתעלות יותר בתורה ויראה, ובזמן הנישואין יסלק את שאר הנדן. כאשר קרב ובא זמן החתונה, ירד חותני מנכסיו ונעשה עני מרוז, מכיוון שכן, החליט אבי לבטל את קשרי השידוכין, על אף שאני לא נתתי את הסכמתי לכך, ביודעי את חובת "הכרת הטוב" שיש לי, על כל השנים ששילם עבורי ל"מלמד" מכל מקום אבי 'ביטל' את השידוך.

לא ארכו הימים ושוב באתי בברית האירוסין והנישואין עם בת עשיר אחר. אך לדאבון לב, כעבור זמן קצר נתגלה בי מום כלשהו. הלכנו לדרוש ברופאים ולאחר בדיקתם אמרו שאין רפואה למכתי. משכך, עמד העשיר על כך שאגרש את ביתו, ונשארתי חסר

אחר שאליעזר הציע את השידוך של רבקה לפני לבן ובתואל כתוב (כד, ג) "ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר, לא נוכל דבר אליך רע או טוב". וכתב הרשב"ם, וזה לשונו, לא נוכל דבר אליך, לא הסתירה ולא הבניין תלוי ברצוננו, כי על 'כרחנו' יקרה הדבר בין אם אנו רוצים או לא רוצים, כי הקדוש ברוך הוא עשה זאת, שהיכולת בידו.

הקדוש ברוך הוא לבדו מזוג זיווגים

וכן איתא בגמ' (סוטה ב.) ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני. מבואר להדיא בדברי הגמ', שאין מציאת הזיווג תלויה בשום סיבה בעולם, לא בחשיבות המשפחה ולא בממון ואף לא בכשרונותיו המופלגים של החתן או של הכלה, ולא בחריצות השדכן וכיוצא בזה. אלא הכל תלוי במאמרו וברצונו של הקדוש ברוך הוא, שהוא מושיב יחידים ביתה (תהלים סח, ז), וכפי אשר נקבע עוד בטרם יצירת הולד כי בת פלוני תהא לפלוני.

בת רב העיר עם הבן של הסנדלר

ומעשה שהיה עם הגאון רבי שמואל שטרשון זצ"ל בעל הגהות וחיידושי הרש"ש על הש"ס, שהיה מנהל קופת גמ"ח, באחד הימים בעת שישב בבית המדרש ועסק בתורה, ניגש אליו הסנדלר כשברצונו להשיב הלוואתו, נענה לו הרש"ש שאין בידו עתה שטר חובו אלא בביתו, אך הלווה השיב שסומך הוא על מעלת כבודו שיאבד את השטר מן העולם, ונתן לו את שטרות הכסף כסכום ההלוואה... הכניס הרש"ש את השטרות לתוך הגמרא בה למד והמשיך ללמוד ברוב עומק ועיון, ושכח מכל אשר נעשה! כשסיים את לימודו, החזיר את הגמרא שבה הכסף למקומה בארון הספרים וכמובן שלא קרע את שטר החוב. כעבור זמן מה בדק הרש"ש את חשבונות הגמ"ח ועבר על שטרי החוב, וראה את השטר המעיד על חובו של הלווה והנה כבר עבר זמן הפירעון. פנה אליו הרש"ש בבקשה שישב את ההלוואה כפי התחייבותו, והלא טען הן כבר פרעתי את חובי. אולם הרש"ש שפרח מזכרונו מה שהיה, עמד על שלו, הן עדיין החוב בעינו קיים וכפי שמוכיח השטר, שאם אכן פרעו מדוע לא נטל הלוה את השטר. ואמר הרש"ש שאין בידו למחול לפנים משורת הדין, שאין המעות הללו שלו, אלא הם כספי ציבור ותבעו לדין תורה... פשיטא ואין צריך לומר שכל בני העיר האמינו לרש"ש והוציאו לעז על הלווה כי גנב הוא, ויגדל הבזיון עד לב השמים, עד שנאלץ בנו שעמד סמוך לפרק "האיש מקדש" לברוח מהעיר, כי לא היה

המתפלל על אביו יאמר "עבדך אבי" ולא אדוני אבי

"וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ" (כד, כז)

אדם שמתפלל על אביו אם הוא חולה לא יאמר תרפא אבא מארי, או לאדוני אבא רפא, כי שלמה אמר דוד אבי, וכן אלישע אמר איה ה' אלהי אליהו, ולא אמר אדוני, אבל עבד אברהם אמר אלהי אדוני אברהם כי לא היה בן חורין. (ספר חסידים סימן תת).

א. בשו"ת יביע אומר (ח"ט אר"ח צה, ו) הביא דברי הספר חסידים וכתב שבשו"ת צפיחית בדבש (סימן נה) ביאר את יישובו שרצונו לומר שכשם שמותר לבן לומר אבי פלוני, כך מותר לעבד לומר אדוני פלוני, והביא יישוב נוסף משו"ת צפיחית בדבש (שם) והגחיד"א בספרו פני דוד בפרשתן על פי מה שכתב הריטב"א על הגמרא במסכת קידושין (מג ע"א) שכתבה שאוריה נחשב למורד במלכות היות ואמר לדוד המלך "ואדוני יואב" וביאר הריטב"א שהיה לאוריה לומר ועבדך אדוני יואב, ואם כן ניחא שכאן אמר אליעזר "אלהי אדוני אברהם" שאף שקראו אדוני הואיל והזכיר תחילה "אלהי" אין קפיא כלל.

ב. נראה שהיא הביא שם מו"ר זיע"א שדברי הספר חסידים הובא להלכה בכנסת הגדולה (י"ד, רמ, הגה"ט י"א) ועוד פוסקים ולפי זה המתפלל על אביו לא יאמר אדוני אבי פלוני וכו' אלא או אומר אבי פלוני וכו' או עבדך אבי וכו'.

ג. נראה שהיא הדין בהשכבה שעושה לאביו שלא יאמר אדוני אבי שהרי ההשכבה היא גם תפילה ובקשת רחמים, וכשלומד ואומר לעילוי נשמת הסתפק באפרקטא דעניא על ספר חסידים (שם) אם יש לזהר מלומר אדוני אבי או שלא הוי כתפילה ושרי, ושו"ר בספר מורא הורים וכאדם (פ"ד הל"ז) שכתב שהשכבה אינה דומה לתפילה ויכול לומר אדוני אבי וצ"ע.

עדיפות מקום הקבורה

"תָּנוּ לִי אֲחֻזַּת קֶבֶר עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָה מֵתֵי מַלְפָּנַי" (כג, ד)

א. הטוב והמעולה ביותר לקבור ממש באדמה על העפר וכמ"ש בזוה"ק פרשת תרומה דף קנא ע"א איתא: ועל דא כמה טב לון בין לצדיקי בין לחייבי למהוי גופא דילהון דביק בארעא ולא תעכלא גו עפרא לזמן קריב, ע"כ. [והרבה פוסקים למדו מכאן ומעוד מקומות שצריך להזהר ולקבור דוקא בקרקע עולם ולא בקומות או בכוכין, דהיינו קומות שעושים יציקת בטון גדולה על גבי עמודים (שנמצאים מעל גבי קומת קרקע של קברות) ונותנים שם אדמה וקוברים, וכוכין שממש יוצרת כוכים מבטון ונותנים שם אדמה בכל כוך וכדומה, ועיין בספר שערי האמונה (פרק ה סל"ב וסל"ג) שהאריך והביא דברי הפוסקים בזה ושיש מי שהקל ומ"מ לכתחילה ודאי צריך להשתדל ולהזהר בזה.]

ב. כשיש דוחק במקומות הקבורה שרי לעשות קבורה כפולה דהיינו שבקבר אחד קוברים שני מתים אחד על גבי השני ונותנים הראשון בעומק, ומפרידים ביניהם באדמה בגובה ו' טפחים [וכיום נותנים איזה לבנים ביניהם שלא יהיה הנקבר השני נשען על הראשון, ואכתי צריך לזהר שלא תהיה מסביב כל הקבר יציקת בטון דא"כ הוי כקבורה בקומות, וגם על הלבנים יתנו קודם אדמה כדי שהנפטר השני ינתן על אדמה ממש].

ג. כשאין ברירה ואין מי שישתדל עבור הנפטר וקוברים אותו בקומות או בכוכין יזהרו שימלאו שם קודם קבורה כמות של עפר ואדמה (עיין שערי האמונה ה, לב-לג).

האותיות הקודמות לסחר הם נזק

"אַרְבַּע מְאוֹת שָׁקֶל כֶּסֶף עֵבֶר לְסַחֵר" (כג, טו)

"עובר לסחר" כתוב חסר ו', הרי שעפרון שהיה משאו ומתנו שלא באמונה נקרא סחר חסר ו', לרמוז שלא יצא לו רווח מעסקיו, כי נשאר "חסר", הא כל מי שמשאו ומתנו באמונה, קוראים לו סוחר מלא. וכפי שנאמר, לא יחסרו כל טוב (תהלים לד, יא), שמי שאינו חסר שנאמר עליו "לא יחסרו", הוא "כל טוב". עוד רמז החיד"א בחומת אנך (חיי שרה אות ו) שהאותיות הקודמות לאותיות "סחר" הם נזק, הרי ששורשו של סוחר חסר ו' הוא נזק.

שר הפנים מסר לאברהם שם להשלים חפצו

"וְהָיָה בְּרֹךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל" (כד, א)

כתב הרב חיד"א בספרו לחם מן השמים (חיי שרה אות י"ז) משם בעלי הסוד, ששר הפנים מסר לאברהם שם להשלים חפצו, ו"בכל" גימטריא יהוא"ל, והוא שם מע"ב שמות של שר הפנים.

וירץ אל העין כי אל האותיות שאחרי העין שהם נסף

"וּלְרִבְקָה אַח וְשָׁמוּ לָבֶן וַיְרִץ לָבֶן אֶל הָאִישׁ הַחוּצָה אֶל הָעֵינַי" (כד, כט)

פירש רש"י (כ"א), "וירץ" למה רץ ועל מה רץ, ויהי כראות את הנזם, אמר עשיר הוא זה, ונתן עיניו בממון. רבי שאול הכהן זצ"ל בספרו "יד שאול", מביא בשם השמועה רמז נאה לכך שנתן עיניו בממון. שהנה האותיות שאחרי אותיות "עין" הם "כסף" שאחרי האות ע' באה פ', אחרי י-כ', אחרי נ-ס', וזהו שאמר הכתוב, וירץ אל העין, רצונו לומר וירץ אל האותיות שאחרי העין, שהם כסף. עוד ביאר הרב "יד שאול" וכן מובא בספר "שנויי המאורות", על פי מה שאמרו רבותינו בתלמוד (ברכות מג), פסיעה גסה נוטלת אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם. והנה לבן מרוב תשוקתו לממון, היה רץ ולא חש לחסרון אור עיניו. וזהו שאמרו רבותינו "עיניו נתן בממון", היינו "נתן" את עיניו בשביל "הממון".

השכינה צועקת מדוע אני שכנה של ישמעאל

"וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל בְּשֵׁמֹתָם לְתוֹלְדֹתָם בְּכֹר יִשְׁמָעֵאל נָבִית וְקָדֵר" (כה, יג)

במדרש הגדול (סוף חיי שרה כה, יג) "קדר" זה עיקר מלכות ישמעאל, ועליה אמר דוד, אויה לי כי גרתי משך שכנתי עם אהלי "קדר" (תהלים קכ, ה). רבי אליעזר אומר, כך אמר דוד, כנסת ישראל צווחת, אוי לי שנמשכה גירותי ושכנותי עם אהלי קדר. "אני שלום וכי אדבר המה למלחמה" (שם) שהן מתנקמין עלי בגזירותם בכל יום.

כאשר אדם שומע חרפתו ישתוק

"וּנְמִשְׁמַע וְדוֹמָה וּנְמִשָּׂא" (כה, יד)

יש לדרוש "ומשמע" שאנו שומעין חרפתנו מהישמעאליים, "ודומה" ושותקים ודוממין, "ומשא" ונושאים את העולם. שעליהם אמרה תורה (במדבר כד, כג), "אוי מי יחיה משמו אל". אוי למי שיחיה במלכות ישמעאל. ובתוספות השלם (סוף פרשתנו כה, יד, אות ב) אלו נקראו על שם הגלויות בעוד שישראל כפופים תחת ידיהם, "ומשמע" שומעים חרפתם מהם, "ודומה" ושותקין ואינם משיבין, "ומשא" צריכים לסבול עולם הקשה בעוד שהם ברשותם. ואם עשו כן מה שכרם, הרי שכרם מפורש אחריהם, "חדד ותימא יטור נפיש וקדמה", "חדד", פירוש שיהיו בניו מחודדים וחרפים, "ותימא", פירוש שיהיו בניו מפולפלים ובקיאיים בתלמוד שכתוב בו "וכי תימא". "יטור", פירוש יזכה לתורה הניתנה בהר סיני, כי כן תרגום "הר" הוא "טור". "נפיש", פירוש יפרה וירבה, שתרגום "פרו ורבו" הוא "פושו". "וקדמה" פירוש, יזכה שיהיה בארץ הקודש, שהרי ירושלם במזרח.

סגולות להסיר דאגה

וכדי להסיר העצבון והדכדוך מנפש האדם יש לזהר מעשה ידי אדם הוא, רוצה לומר שאף על פי שכל מכה, גזרה היא משמים, אך מדת העצבון האדם המביאה על עצמו, ומשמים לא גזרו עליו שתהיה לו מכה זו.

שאלה: מה הדין לקצר בנוסח הברך עלינו כמנהג האשכנזים בשביל להספיק קדיש או קדושה?

תשובה: מי שרגיל להאריך קצת בתפלתו ולפעמים בגלל זה אינו משיג לענות קדושה עם הצבור והוא מעדות המזרח, אינו רשאי לקצר ולשנות הנוסח של ברכך עלינו לומר הברכה כנוסח בני אשכנז כדי שישפיק להגיע לקדושה אלא יתפלל כנוסח המקובל שלנו וכמנהג אבותיו (ילקו"י תפלה ח"ב עמ' צו).

שאלה: מי שטעה בתפילתו ולא שאל טל ומטר והגיע לאלהי נצור, האם יכול לענות עם הש"ץ?

תשובה: מי שטעה בתפלתו ושכח לשאול טל ומטר ונזכר רק באמצע אלהי נצור ובינתיים הגיע שליח צבור לקדיש או לקדושה אף על פי שבדרך כלל מותר לענות קדיש וקדושה באמצע אלהי נצור הואיל ונסתיימה עיקר התפלה, מכל מקום בנידון זה יש להורות שלא יפסיק לענות קדיש או קדושה, שאם יענה נמצא שגילה דעתו שסיים תפילתו לגמרי שהרי באמצע התפילה אסור לענות קדיש וקדושה ואם כן יצטרך לחזור לראש התפלה בשביל שאלת טל ומטר ולכן ישתוק ויכוין לקדושה או לקדיש שאומר השליח צבור ואחר כך יחזור לברך עלינו (ילקו"י תפלה ח"ב עמ' צ).

רבי שמואל הלוי אידליס (המהרש"א) זצ"ל - ה' נסלו

המהרש"א נולד בשנת שט"ו, בעיר קז'ימיז' שליד קרקוב, לאביו רבי יהודה הלוי, מצאצאי רבי עקיבא כהן מאובן ורבי יהודה החסידי. אימו היתה קרובת משפחתו של רבי יהודה ליוואי הזקן - המהר"ל מפראג.

בילדותו למד בישיבתו של הרמ"א, ועד מהרה נודע כ'עילוי'. כבר בגיל צעיר החלו להתגלות כישורונותיו הגדולים, ושקידתו בתורה אשר לא ידעה גבול. מסופר כי ברצונו להפיג את השינה מעיניו צימח המהרש"א בבחרותו את שיעור ראשו כנזיר, ובלילות הארוכים, כשהיתה השינה גוברת עליו, היה קושר את שערו אל התקרה, כדי שאם תאחז בו השינה - ימשכו מיד שערו ויתעורר... (אנשי שם) נשא את בתו של רבי משה אשכנזי הילפרין ולאחר נישואיו עבר לפויזנא, שם פתח ישיבה גדולה שנקראה בשם "החבורה הקדושה", ותלמידיה עסקו בתורה בקדושה וטהרה, מתוך פרישות דרך ארץ.

במשך עשרים שנה פרנסה אותו חמותו, מרת איידל, שאף מימנה את ישיבתו בה למד לוימז, ודאגה בלב מסור לצרכיו החומריים של חתנה, בני משפחתו ותלמידיו הרבים, עד לפטירתה בשנת שס"ה.

לאחר פטירת חמותו, נותר רבינו ללא מפרנס, וללא אפשרות להחזקת ישיבתו, כך שנאלץ בליט ברירה, לשאת בעול הרבנות ונתמנה לרב בעיר חלם אשר בפולין.

בשנת שע"ד נתקבל לרב ואב"ד בעיר לובלין, ולאחר מכן שימש כרב בעיר טיקטין. בשנת שפ"ה עלה לכהן פאר כרב בעיר אוסטרא, אשר נקראה בשם "אות תורה", בשל הגאונים אשר היו בה. היה חבר בוועד ארבע ארצות, ודבריו נשמעו ברמה בירוסלב ולובלין בתקנו תקנות רבות למען כלל ישראל. אלפי תלמידים זרמו לישיבתו המפורסמת שהקים באוסטרא, ושמו וישא למרחקים כגאון הדור.

התפרסם ברוח נדיבותו ובמעשי חסד רבים. ביתו היה פתוח לרוחה, ונתן לכל עני או עובר אורח לחם לאכול ומקום ללון. על המשקוף של פתח ביתו חיה חקוק באותיות בולטות הפסוק (איוב ל"א, ל"ב) "בחוץ לי לא ילן גר - דלתי לארח אפתח".

בפירושו כותב המהרש"א: הכל בידי שמים, כאשר אדם מתפלל על כל דבר שהוא, בידי שמים להחליט אם לשמוע לתפילתו - חוץ מיראת שמים, אם יתפלל אדם על יראת שמים יהיו חיובים משמים להישמע לתפילתו ולהגשים את רצונו.

ספריו: חידושי הלכות - המבאר את הצד ההלכתי בתלמוד. חידושי אגדות המפרש את אגדות חז"ל. חיבור זה מובא ברוב המהדורות של הש"ס, יחד עם פירוש מהר"ם וחכמת שלמה. זכרון דברים - "חידושים שנתחדשו בחבורה קדושה שבק"ק פזנה". שני פיוטי סליחות: "אל אלקי דלי יה עיני", ו"סליחה זכרון קדושי ורשה".

"פאר הדור" כך כינהו המהר"ם מלובלין בתשובתו, מגדולי מפרשי התלמוד. "דבריו עמוקים לעומקה של תורה, ומבלעדי רוח הקודש אי אפשר שיעשה האדם ספר בדומה לזה. לכן יעמוד בדקדוק רב על פירוש הגאון מהרש"א, ופירושו לבד יוכל להאיר עיני האדם בתורה" כתב ר' יונה לנסופר זצ"ל בצוואתו לבניו (כהפי יונה, סי' י"ח). וכתב ר' יואל בר' משה גר, נכד הטי"ו והב"ח בהקדמת ספר "חידושי הלכות": "כל דבריו מיוסדים על אדני השכל ויסודות חזקים, וכל הרוחות שבעולם לא יניענו, ולא יזיזנו ממקומן, וכל החולק עליו כחולק על השכינה".

שאלה: בקידוש בבית הכנסת הביאו קוגל, האם מותר להניח על הקוגל זיתים או חתיכות מלפפון חמוץ? תשובה: בני ספרד נוהגים להקל שאין ביטול בכלי שני אף בגוש כמו קוגל (בש"ת אור לציון פרק ל שאלה טז בהע"י), ולבני אשכנז יש להחמיר שלא לתת חתיכות מלפפון חמוץ על קוגל בשבת (הגר"ש אלישיב באשרי האיש עמ' רצט, הגר"ש ואזנר בקובץ מבית לוי ח"ו עמ' מ), ויש מיקלין אף לבני אשכנז (הגרש"א בשש"כ פ"א סעי' סה).

שאלה: אני נוהגת מידי ערב שבת להפריש חלה, מה הכמות הרצויה שצריך להפריש לצורך החלה? תשובה: בזמן הזה ששורפים את החלה (ולא נותנים לכהן) אין שיעור להפרשה, ויכולה להפריש כל שהוא (הל"ע ח"ג עמ' נ, ובחז"ע פסח עמ' קעח, ובש"ת ציץ אליעזר (ח"א סי' טו).

שאלה: פעמים מצוי בכלל או בישיבה שבטעות אחד לוקח את חליפת חבירו, האם מותר למי שנלקח ממנו להשתמש בחליפה שנותרה שם עד שיתגלה הטעות למי שלקח?

תשובה: אף שפסק השו"ע שבכה"ג אסור לקחת את החליפה שנותרה, מ"מ המנהג במקומות גדולים כמו כולל או ישיבה להקל בזה, וכ"ז דווקא שלא ידוע מי הבעלים של החליפה שנותרה, אולם אם ידוע מי הבעלים של החליפה שנותרה ולא הוא זה שלקח את חליפתו, אסור לקחת. (ערוך השולחן חו"מ סי' קלו ס"ב, שו"ת אגרות משה או"ח ח"ה סי' ט).

[הרבנים המשיבים:] הרב שלמה חיים אלימלך, הרב יעקב דניאל הנסב והרב ינון שמש שליט"א

עשה למען הרוגים ושרופים על יחוד קדושת שמך

בספר לימודי אצילות (דף 5) ביאר מהר"ח שכאשר נהרג אדם מישראל ע"י אומות העולם אע"פ שאינו צדיק, כיון שקיבל ענושו בזה שנהרג בלא משפט מיד, בא בא המלאך אורפני' ולקח נשמתו ותיכף מעורר את המלאך הממונה על כך לקראתו ולקח הנשמה מיד אורפני', ומכניסה בפתח שהוא ממונה עליו, וחוקק נשמתו ומה שאירע בה וכו' בבגד עליון הנקרא בגד תכלת, ואחר כך מבהיק [אותו הבגד] יותר ונקרא נור דלוק, ולעיתים לבא יתלבש הקב"ה לבוש אדום זה וינקום דם עבדיו השפוף, ונשמה זו שנחלקה בלבוש זה היא מזדככת ומתגדלת וכו' ואח"כ נותנים אותה בחופה הראויה לה וכו' ע"ש עוד ביתר פירוט.

ובספר מגיד מישירים (ויקרא דף פד ע"ב) מובא שהמלאך המגיד שהיה מלמד את מרן הבית יוסף גילה לו שזכותו של אדם הנהרג על קדושת שמות ית' כיון שנפשו יצאה ממנו אך הבשר נשאר בעולם הרי הוא דומה לקרבן חטאת ואשם שהבשר נשאר לכהנים והבעלים ואילו

החלב והדם עלה על גבי המזבח לעלות לריח ניחוח לפניו ית', אבל מי שנשרף על קדושת שמו ית' הרי הוא דומה לקרבן עולה כי כולו עולה לגבוה גם בשרו ועצמותיו ולא נשאר כלום בעוה"ז וגופו נדבק למעלה במקום קדוש ע"ש דברי קדשו.

על פי זה ביאר הגר"ח סופר שליט"א בספר מנוחת שלום מה שאנו מבקשים מהש"ת "עשה למען הרוגים ושרופים על יחוד קדושת שמך" וכן בקינות לט' באב אומר המקונן (בקינות של ערבית זכור ה' ליהודה וכו') "זכור ה' לעשרה הישישים [עשרת הרוגי מלכות] אשר נפלו בידי אדוניהם קשים לחרב וללהבת אישים", ולכאורה קשה כיון שגם השרופים בלהבות הם הרוגים ולמה לא מספיק שנאמר עשה למען הרוגים על קדושת שמך, ובלא"ה השרופים בלהבת אישים גם בכלל זה.

אלא שכיון שחלק הנשרף על יחוד קדושת שמו ית' שהוא קרבן עולה שונה מחלק הנהרג בחרב שהוא חטאת ואשם, לפיכך קבעו חכמים להזכיר שניהם כדי להזכיר זכות עם ישראל העולים למ"ן לפניו לעורר האהבה והרצון ממנו ית' וכמו שגילה המגיד לבית יוסף (מגיד מישירים בפרשת לך לך דף טו:) שיש לו ללמוד קל וחומר "אם בבהמה אחת שאנו מקריבים על גבי המזבח עולה הריח לפני הקב"ה, על אחת כמה וכמה אדם שמסר נפשו ונשרף גופו ועצמותיו ועורו על קדושת שמו ית' שיעלה ריחו לפני הקב"ה ויפתחו השערים ומקורות הנביעה להשפיע שפע ברכות בכל העולמות".

לידתו של המהרש"א

באור תורתו, ברכה אשר עודדה את בני הזוג וניחמה אותם. התנאי הראשון התקיים מיד. מצב העסקים הלך והורע. הירידה היתה תלולה מאוד, תוך ימים ספורים איבד הגביר המפורסם את כל הונו ונשאר חסר כל. חלפה תקופה קצרה, והאישה הרתה. כעבור זמן קצר נפטרה בעלה, בדיוק כאשר אמר לו הרב. כעת נותרה האישה לבדה, נושאת בקירבה את הבן שיגדל יתום מהוריו. אישה זו, אשר היתה ידועה בכספי הצדקה שפיזרה, הפכה עתה לענייה נזקקת בעצמה. רק הידיעה כי בנה יאיר את העולם, הפיחה מעט שמחה בצערה הגדול מנשוא. לקראת תום ימי ההריון, התכוננה האישה ללידה. לכן החליטה, לעבור מהכפר אל העיר, שם יקל עליה להסתדר, ושם ודאי תמצא מי שיוכל לעזור לה ויסעד אותה בלידתה. בוושה היתה האישה במראה העלוב שלה. היא, שהיתה לבושה תמיד מחלצות ועדויה תכשיטים, עתה נכנסת לעיר בבגדים בלויים ובידיים ריקות, לתור אחר יהודים טובים כדי לחסות בצל קורתם. האור שדלק בחלון ביתו של האופה, הביא אותה לדפוק בדלת. "מי דופק בשעה מאוחרת זו?", תמחה בעלת הבית, וניגשה לפתוח את הדלת. כשזיהתה את העומדת מולה, תמיהתה הפכה לתדהמה. היתה זו הגברת המכובדת והמפורסמת, הסועדת רבים ותומכת בכל נצרך. חזותה העידה בה, שהתהפך עליה הגלגל. רחמיה של בעלת הבית, אידל שמה, נכמר.

"הכנסי נא", הזמינה אותה אשת האופה, בקול חם ונעים ובפנים מחייכות, המנסות להסתיר את רגשותיה. בהסתכלותה המעמיקה, הבינה אשת האופה שהאישה הניצבת לפניו במצבה הנוכחי, זקוקה לעזרה לטווח ארוך, אך למרות זאת לא ניסתה להתחמק. וברוחב ליבה ובמידותיה הטובות, הכניסה אותה לתוך ביתה. הילד נולד למזל טוב בביתו של האופה, שם גם נערכה סעודת ברית המילה, ויקרא שמו בישראל "שמואל". האופה ורעייתו, אידל, טיפלו ביולדת כאילו היתה בתם, וסייעו לה לשוב לאיתנה. גם מהרץ הנולד לא חסכו טיפול מסור ועזרו ככל הניתן.

הילד הפליא את עין כל רואיו ביופיו. בעלי הבית נקשרו אליו בעבותות אהבה. הם שיערו, שכשם שניחן ביופי חיצוני ודאי שוכנת בו גם נשמה יפת מידות, כפי שהיתה אצל אביו, עליו השלום.

שמואל היה בן שלושה חודשים כשאמו נפטרה. יתום היה, אך לא חסר בית. משפחתו האומנת גידלה אותו במסירות כאילו היה בנם ממש. דאגו הם לגידולו, לחינוכו ולכל מחסורו. לאחר מספר שנים, נולדה בת לאופה ורעייתו. ובבוא העת, כשהיה כבר שמואל גאון מפורסם בעולם, נשא את בתם לאישה. כינויו נותר לעולמים המהרש"א, מורנו הרב שמואל אידלש, על שם אותה אישה (אידל) אשר גידלה אותו ותפארתו והינו בעל הפירוש הידוע על הש"ס. כאן משתקפת גודל אמונת החכמים התמימה, שהיתה להוריו של המהרש"א וגודל הקורבן שהיו מוכנים להקריב, בכדי לחבוק בן.

לפנינו מעשה נפלא, הממחיש בצורה נפלאה מה המסירות שצריך האדם להשקיע כדי לזכות בחסדי ה' ולהינות מפרי בטן. בעיר אוסטראה, התכנסו התושבים להניח את אבן הפינה לבית כנסת, בראש החוגגים עמד הרב המקומי, שהיה ידוע כצדיק וקדוש. ראשי הקהל החליטו פה אחד, להעניק לו את כיבוד הנחת האבן. שקל זאת הרב בכובד ראש, אך לאחר רגע קט החליט לוותר על הכיבוד, ולמכור את המצווה לכל המרבה במחיר, וההכנסות יהיו קודש לקרן הבניין. הגבאי פתח במכירה, ועשירי אוסטראה החלו מתחרים ביניהם על קניית הכיבוד. לפתע נישא קולו של אחד העשירים: "הריני מנדב שק מלא בדינרי זהב!" בקהל השתררה דממה, מדובר היה בסכום אגדי, שאיש מנגידי העיר לא יכול היה להתחרות עימו. מיד יצא מן השורות התורם, יהודי מכפר סמוך הידוע בעושרו הרב, ניגש לרב והפתיע שוב את כולם: "הנני מכבד בהנחת אבן הפינה, את מורנו המרא דאתרא". נטל הרב את האת לידיו, ויצק את הבטון ליסוד הבניין. נדיבות ליבו של האיש, השפיעה על הנאספים הרבים האחרים, ומיד החלו עולות ומגיעות תרומות רבות לקרן הבניין. התרגש הרב מאוד ואמר לתורם הראשון בחום: "כיצד אוכל לגמול לך על נדיבות ליבך? אם יש משאלה בליבך, אמור אותה כעת, זוהי שעת רצון".

אותות התרגשות ניכרו על פני העשיר, דמעה גדולה בצבצה בזווית עינו של הגביר, אותה דמעה הפכה עד מהרה לשטף דמעות. אכן, משאלה אחת היתה לו, ליהודי שהיה כבר בגיל העמידה. אמנם הינו עשיר גדול ומבורך בנכסים, אולם בן אין לו. "אוי:", קרא בקול חנוק, "לו תוכל רבי לברכני, שיוולד לי בן". פני הרב הרצינו. האווירה, שהיתה כה שמחה ומרוממת, הפכה ברגע למתוחה וקשה. למשאלה שכזו לא ציפה הרב. "היכנס נא אלי בעוד שלושה ימים", אמר, "ואז אודיע לך מה עליך לעשות בכדי שתתמלא בקשתך". בלב מלא תקווה, נכנס הגביר לבית הרב במועד שנקבע. "בקשתך תתמלא רק בשלושה תנאים" קבע הרב. ליבו של היהודי פרפר בקירבו, אף כי בליבו חשב שהוא מוכן לכל אשר יתנה עימו הרב. אך למרות הכול התנאים שהציב הרב בפניו היכוהו בתדהמה: (א) אתה תרד מנכסיך. (ב) כשתהיה אישתך בהריון, תלך לעולמך. (ג) לאחר הלידה תמות גם אישתך.

העשיר, שכה עז היה רצונו לזכות בבן, נותר עתה דומם ומחרש. הוא קם בשקט ויצא מן החדר. מוחו היה שקוע בהרהורים. עליו להימלך באישתו, הן לא יוכל להחליט בעבורה בלי להתייעץ עמה. לאחר ששטח העשיר את דבריו של הרב בפני אישתו - היא לא היססה לרעג, "לך אמור לרב, כי מוכנה אני לקבל את כל התנאים". כששב הגביר אל הרב ומסר לו את תשובת אישתו, בירכו הרב שבשנה הבאה יהיה לו בן. "בן זה, שיוולד לאחר פטירתך", הוסיף הרב ואמר, "עתיד להאיר את העולם כולו

תפילות לזמן מלחמה

ניתן להשיג תפילות לחיילים ולמשפחותיהם, בקשות לפתיחת ההיכל, בקשת א-ל נקמות, פיטום הקטורת הארוך ועוד בישיבתנו הקדושה "נהר שלום" רחוב שילה 6 ירושלים.

לפרטים נוספים,
ניתן ליצור קשר עם המשרד
בטלפון 02-624-9000

עלון זה יוצא לאור ע"י ישיבת המקובלים "נהר שלום" תכ"ץ רח' שילה 6 ירושלים ניתן להשיג בטלפון: 02-6222560 | ניתן לקבל את העלון מידי שבוע לתיבת המייל, ע"י שליחת בקשה למייל: m6222560@gmail.com לתרומות או למסירת שמות לפדיון נפש ע"י מקובלי ורבי הישיבה בטלפון: 02-624-9000

פדיון נפש

בכוונות הרש"ש ע"י מו"ר המקובל רבי בניהו שמואלי שליט"א

למסירת שמות 02-6222-560

"ופדיון נפש זה הוא תועלת ותרופה לכל צרה שלא תבוא ובפרט לחולים שיתרפאו במהרה, וכבר היו מנסים ובודקים אותו יותר מאלף פעמים, והיה מועיל בעזרת ה' תכף באותה שעה, והייתה ניכרת תועלתו ותרופתו לכל אדם והיו אומרים מה גדלו מעשיך ה'" (פרי עין חיים)